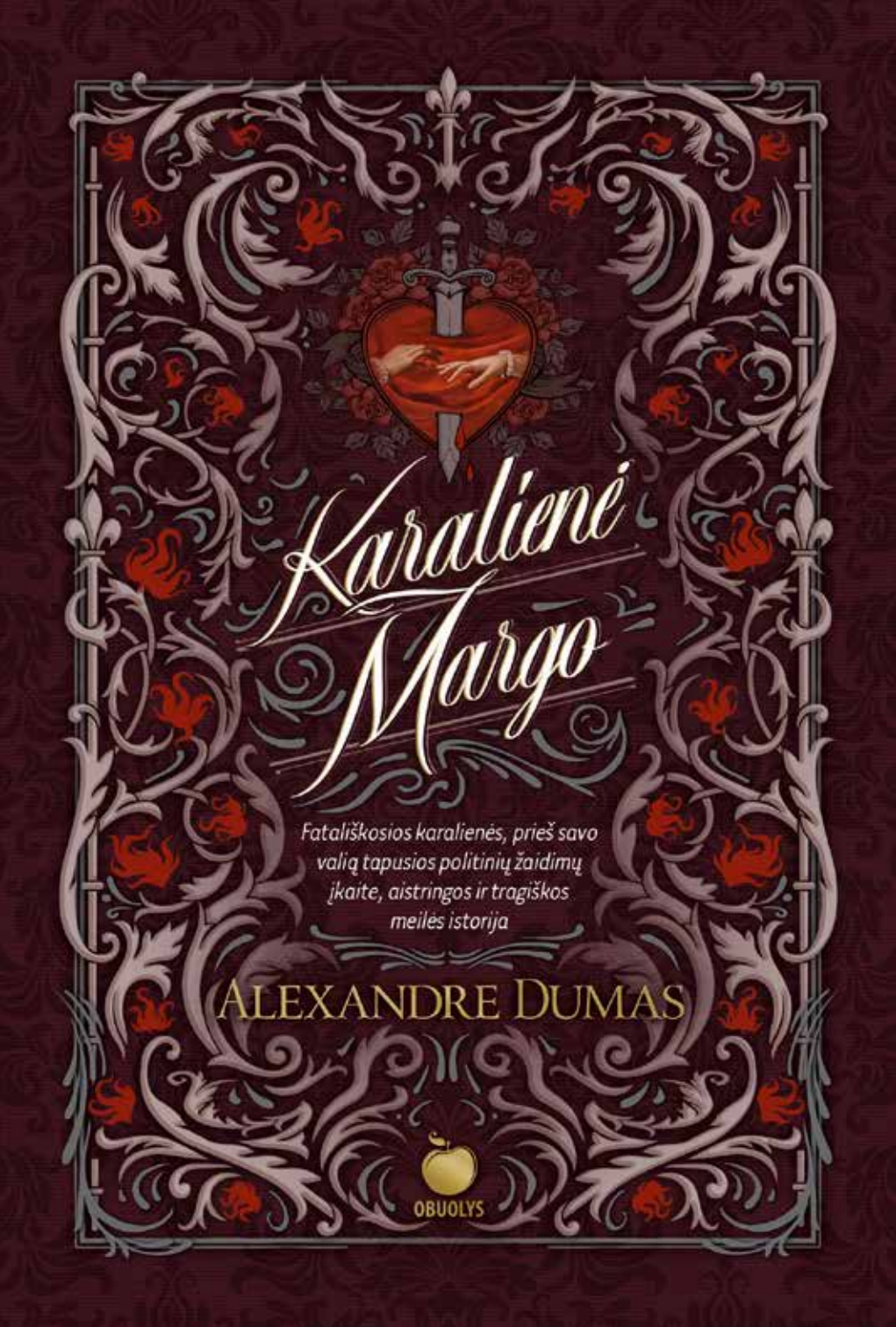




Karalienė Margo

*Fatališkosios karalienės, prieš savo
valią tapusios politinių žaidimų
įkaite, aistringos ir tragiškos
meilės istorija*

ALEXANDRE DUMAS



OBULYS

ALEXANDRE DUMAS

Karalienė Margo

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
ELENA ŠVELNIENĖ





I

LOTYNIŠKI KUNIGAİKŠČIO GIZO ŽODŽIAI

Pirmadienį, 1572 metų rugpjūčio aštuonioliktąją, Luvre vyko didelė šventė.

Senosios karalių rezidencijos langai, paprastai tamsūs, buvo skaisčiai apšviesti. Gretimose aikštėse ir gatvėse, šiokiomis dienomis ištuštėjančiose, kai tik Sen Žermen l'Oserua bažnyčios bokšte išmušdavo devynias, dabar knibždėjo miestelėnų, nors jau buvo vidurnaktis.

Visa toji grėsminga tiršta triukšminga minia tamsoje panėšėjo į juodą, neramią jūrą, jos kiekvienas plūstelėjimas tapdavo riaumojančia banga: verždamasi iš Fosė Sen Žermeno ir Astrius gatvių, toji žmonių jūra išsiliejo krantinėje. Tvindama ji daužė Luvro sienas, o slūgdama trankėsi į priešais stovinčius Burbonų rūmus.

Nors tai buvo karališka šventė (o gal kaip tik dėl šios priežasties), tačiau minia atrodė kažkaip grasiai nusiteikusi, nes ji neabejojo, kad šios iškilmės, kuriose ji esti žiūrovas, tėra įžanga, kad jos laukia kitos pramogos, atidėtos savaitei, ir tada liaudis bus pakviesta ir galės pasižvelgti iš visos širdies.

Karaliaus dvaras šventė Margaritos Valua, velionio Henriko II dukters ir Karolio IX sesers, vestuves su Henriku Burbonu, Navaros karaliumi. Iš tikrųjų tą patį rytą ant pakyls, pastatytos priešais Dievo Motinos katedros duris, kardinolas Burbonas sutuokė jaunavedžius su visomis ceremonijomis, kurios būdavo atliekamos per Prancūzijos sosto įpėdinių vestuves.

Šios situotuvės labai stebino visus, o įžvalgesnius vertė gerokai susimąstyti. Tiesiog nesuprantama, kaip galėjo suartėti – protestantai ir katalikai, kurie tuo metu taip nekenė vieni kitų. Žmonės klausė savęs, kaip jaunasis princas Kondė galėtų atleisti Anžu kunigaikščiui, karaliaus broliui, už savo tėvą, kurį Monteskjū nužudė Žarnake, arba kaip jaunasis kunigaikštis Gizas galėtų atleisti adirolui Kolinji už savo tėvą, kurį Orleane nužudė hugenotas Poltro de Merė. Buvo dar štai kas: Joana Navarietė, narsioji silpnavalio Antuano Burbono žmona, pati prieš kurį laiką supiršusi savo sūnų su karalaite Margarita, mirė vos prieš porą mėnesių, ir apie jos staigią mirtį sklido keisti gandai. Visur buvo šnekama patyliukais, o kai kur ir garsiai, kad ji buvo sužinojusi kažkokią baisią paslaptį, o Kotryna Mediči, bijodama, kad toji paslaptis bus atskleista, nunuodijusi karalienę Joaną kvepiančiomis pirštinėmis, pagamintomis vieno florencijiečio, vardu Renė, labai patyrusio tokiuose reikaluose. Tie gandai sparčiai plito ir atrode labai pagrįsti ypač todėl, kad po karalienės mirties jos sūnaus prašymu dviem gydytojams, kurių vienas buvo garsusis Ambruazas Parė, buvo pavesta atlikti skrodimą ir ištirti jos kūną, bet neliesti galvos. Tačiau nusikaltimo pėdsakai galėjo būti tik smegenyse, vienintelėje skrodimo nepaliestoje kūno vietoje, nes Joana Navarietė buvo nunuodyta kvepalais, per uoslę. Mes kalbame apie nusikaltimą, nes niekas neabejojo, kad buvo įvykdyta piktadarystė.

Bet tai buvo dar ne viskas: pats karalius Karolis itin atkakliai, net užsispyrusiai siekė tų vedybų, kurios ne tik grąžino taiką jo karalystei, bet ir sutraukė į Paryžių visus žymesnius Prancūzijos hugenotus. Jaunoji buvo katalikė, o jaunasis – reformatas, todėl Grigaliaus XIII, tuometinio Romos popiežiaus, reikėjo prašyti dispensos*. Dispensas jis ilgai neatsiuntė, ir tas delsimas labai neramino velionę Navaros

* Dispensa – Katalikų bažnyčioje administracinis aktas, kuriuo ypatingais atvejais atleidžiama nuo pareigos laikytis bažnytinio įstatymo.

karalienę; vieną dieną ji pareiškė Karoliui IX, jog bijanti, kad dispensos jie galį visai nesulaukti, bet karalius į tai atsakė:

– Nesirūpinkite, mielioji teta, aš jus gerbiu labiau negu popiežių, o savo seserį myliu labiau, negu jos bijau. Aš nesu hugenotas, bet tuo labiau nesu kvailys, ir jeigu monsinjoras popiežius pasirodys per daug užsispyręs, tai aš pats paimsiu Margo už rankos ir sutuoksiu ją su jūsų sūnumi pagal visas hugenotų apeigas.

Šie žodžiai iš Luvro pasklido po miestą, labai nudžiugino hugenotus ir sukėlė nemažai rūpesčių katalikams. Jie pašnibždomis klausinėjo vienas kitą, ar karalius iš tikrųjų juos išduoda, ar tik vaidina komediją, kurios nelaukta atomazga paaiškėsianti vieną gražų rytą ar vakarą.

Nepaaiškinamas atrodė Karolio IX elgesys su admiralu Kolinji, nes jis penkerius ar šešerius metus įnirtingai kovojo su karaliumi: iki to suartėjimo karalius buvo įkainojęs jo galvą šimtu penkiasdešimčia tūkstančių aukso ekiu, o dabar tiesiog prisiekinėjo jo vardu, vadino savo tėvu ir žadėjo tik jam vienam pavesti vadovauti karui. Prieita prie to, kad Kotryna Mediči, iki šiol dariusi įtaką jaunojo karaliaus veiksmams, valiai ir pageidavimams, atrodė iš tiesų pradedanti nerimauti, ir ne be pagrindo, nes vieną atvirumo valandėlę Karolis IX, kalbėdamas su admiralu apie Flandrijos karą, prasarė:

– Tėve, mums labai reikia saugotis vieno: tegul karalienė motina, kuri, kaip jums žinoma, mėgsta visur kaišioti nosį, nieko nežino apie tą sumanymą. Mes turime jį laikyti tokioje paslapyje, kad motina nė uoste nesuuostų, nes aš ją pažįstu: tokia kiršintoja mums viską sujauktų.

Kad ir koks išmintingas bei patyręs buvo Kolinji, tačiau jis negalėjo nusišluoti tokio nepaprasto karaliaus pasitikėjimo. Nors jis vyko į Paryžių slegiamas didelių įtarimų, nors išvažiuojant iš Šatijono viena valstietė puolė jam po kojų, šaukdamą: „O, pone, mūsų gerasis šeimininke, nevažiuokite į Paryžių, nes ten laukia mirtis ir jūsų, ir visų tų, kurie vyksta su jumis!“, bet įtarimus pamažu pamiršo ir Kolinji, ir jo

žentas Telinji, kuriam karalius taip pat buvo labai palankus, vadino jį broliu, kaip admiralą – tėvu, tujino jį, kaip ir kitus geriausius savo draugus.

Taigi hugenotai, išskyrus keletą paniurėlių ir įtaruolių, visiškai nusiaramino: Navaros karalienės mirties priežastimi imta laikyti plaučių uždegimą, ir erdvios Luvro salės prisipildė šauniųjų protestantų, kuriems jų jaunojo vado Henriko vedybės pranašavo laimingų dienų sugrįžimą. Admirolas Kolinji, Larošfuko princas, Kondė sūnus, Telinji, – žodžiu, visa vyresnybė džiūgavo, kad pagaliau Luvre tapo visagaliai, o Paryžiuje taip palankiai buvo priimti visi tie, kuriuos dar prieš tris mėnesius karalius Karolis ir karalienė Kotryna norėjo pakarti aukštesnėse negu paprastų žmogžudžių kartuvėse. Tik maršalo de Monmoransi veltui ieškotum tarp hugenotų: jo nepajėgė suvilioti jokie pažadai, negalėjo apgauti tariamas nuoširdumas. Jis pasitraukė į savo l'Il Adamo pilį, teisindamasis gedįs savo tėvo, konetablio An de Monmoransi, kurį Robertas Stiuartas nušovė iš pistoleto Sen Deni kautynėse. Bet kadangi tai buvo įvykę prieš trejus metus, o jausmingumas tais laikais nebuvo labai vertinama dorybė, apie tokį ilgai trunkantį gedulą kiekvienas galėjo manyti, ką tik norėjo.

Be to, viskas liudijo, kad maršalas de Monmoransi klysta: karalius, karalienė, Anžu kunigaikštis ir Alansono kunigaikštis karališkoje puotoje puikiausiai atliko savo, kaip šeiminkų, pareigas.

Patys hugenotai visiškai pelnytai gyrė Anžu kunigaikštį už Žarnako ir Monkonturo pergales, laimėtas, kai jis dar neturėjo aštuoniolikos metų, tai yra anksčiau, negu kad Cezaris ir Aleksandras išgarsėjo kaip karvedžiai. Anžu kunigaikštis buvo lyginamas su jais ir, žinoma, labiau garbستomas už tuos Iso ir Farsalo nugalėtojus. Alansono kunigaikštis žiūrėjo lipšniomis ir melagingomis akimis, karalienė Kotryna spindėjo džiaugsmu ir saldžiai, it medumi tepdama, sveikino princą Henriką de Kondė, neseniai vedusį Mariją de Klev. Ir Gizai šypsojosi baisiausiais savo giminės priešams, o kunigaikštis de Maijenas ginčijosi su Tavanu

ir admirolu apie netrukus įvyksiantį karą, kurio paskelbimas Pilypui II* dabar buvo svarstomas rimčiau negu kada nors.

Tarp būrelių susispietusių svečių, kiek palenkęs galvą, klausydamasis pokalbių, sukinėjosi kokių devyniolikos metų jaunuolis, protingomis akimis, juodais, labai trumpai nukirptais plaukais, tankiais antakiais, kumpa kaip erelio snapas nosimi, suktą šypsena, besikalančiais ūseliais ir barzdele. Tas jaunuolis, pasižymėjęs kol kas tik d'Arnė le Diuko mūšyje, kuriame jis narsiai kovėsi, nesigailėdamas gyvybės, o šiandien tiesiog berte apiberiamas sveikinimais, buvo mylimas de Kolinji mokinys ir dienos didvyris. Prieš tris mėnesius, kol dar gyveno motina, jis buvo vadinamas princu Bearniečiu, šiuo metu jis paveldėjo Navaros karaliaus titulą, o ateityje turėjo tapti Prancūzijos karaliumi Henriku IV.

Kartkartėmis jaunuolio kakta greit praslinkdavo tamsus debesis: matyt, tomis akimirkomis jis prisimindavo savo motiną, mirusią vos prieš du mėnesius. Jis buvo labiau negu kas kitas įsitikinęs, kad ji mirė nesava mirtimi. Tačiau debesis it lengvas šešėlis dingdavo, išsisklaidydavo, nes tie patys žmonės, kurie su juo kalbėjo, jį sveikino, praeidami lietė alkūnėmis, nunuodijo narsiąją Joaną d'Albrė.

Stovėdamas už kelių žingsnių nuo Navaros karaliaus, susimąstęs ir susirūpinęs beveik tiek pat, kiek Navarietis, dėdamasis linksmas ir atviras, su Telinji šnekučiavosi jaunas kunigaikštis Gizas. Jis, laimingas už Bearnietį, sulaukęs dvidešimt dvejų metų, savo šlove beveik prilygo tėvui, didžiajam Fransua Gizui. Iš pažiūros tai buvo elegantiškas didžiūnas, aukšto ūgio, išdidaus ir puikybės pilno žvilgsnio, kupinas įgimto didingumo, apie jį būdavo sakoma, esą kiti princai prieš jį atrodą tikri prasčiokai. Nors jis buvo dar jaunas, bet katalikai laikė jį savo vadu, kaip hugenotai savuoju laikė jaunąjį Henriką Navarietį, kurio portretą mes ką tik nupiešėme. Iš pradžių Gizas turėjo Žuanvilio princo titulą. Kovos krikštą jis buvo gavęs Orleano apsiausties metu,

* Pilypas II – Ispanijos karalius.

vadovaujamas tėvo, kuris mirė ant jo rankų, kaip savo žudiką nurodydamas admiralą Kolinį. Tada jaunas kunigaikštis kaip Hanibalas iškilingai prisiekė atkeršyti už tėvo mirtį admiralui ir jo šeimai, nuolat be atvangos persekioti naujosios religijos išpažinėjus, būti Dievo angelu baudėju žemėje iki tos dienos, kol paskutinis eretikas bus sunaikintas. Todėl žmonės labai stebėjosi, matydami, kaip tas didikas, paprastai visuomet laikąs duotojo žodžio, tiesia ranką mirtiniams savo priešams ir, pažadėjęs mirštančiam tėvui nužudyti Kolinį, dabar bičiuliškai šnekučiuojasi su admiralu žentu. Bet, kaip mes jau sakėme, tas vakaras buvo pilnas netikėtumų.

Iš tiesų, koks nors ypatingas stebėtojas, sugebąs įžvelgti ateitį, kurios, laimei, žmonės nežino, ir mokąs skaityti kitų širdis (nelaimei, šitą privalumą turi tik Dievas), patekęs į tą šventę, būtų gėrėjęsis įdomiausiu reginiu iš visų tų, kokius mums pateikia liūdnoji žmogiškosios komedijos metraščiai.

Tačiau jeigu tokio stebėtojo nebuvo vidinėse Luvro galerijose, tai jis buvo gatvėje, vis žiūrėjo žėruojančiomis akimis ir grūmojo rūšiu balsu. Tas stebėtojas – liaudis, neapykantos aštriai išgalastu instinktu, iš tolo stebėjo savo nepermaldaujamų priešų šešėlius ir visus jų jausmus aiškinosi taip, kaip smalsuolis, spoksąs pro uždarytus langus į pokylio salę, kur šoka žmonės. Muzika svaigina ir veda šokėjus, o smalsuolis mato tik judesius ir, negirdėdamas muzikos, juokiasi iš tų kerėplų, kurios skėtriojasi be priežasties.

Muzika, svaiginanti hugenotus, buvo patenkintos jų puikybės balsas.

Paryžiečių žvilgsniai, žybčioję nakties tamsoje, buvo neapykantos žaibai, kurie nušvietė būsimuosius įvykius.

Bet rūmuose vis dar buvo linksma, o šią akimirką net dar labiau: per visą Luvrą nuskriejo itin švelnus ir pataikūniškas šnabždesys, nes jaunoji, nusiėmusi vestuvinius apdarus, žeme besivelkantį apsiaustą ir ilgą šydą, vėl grįžo į puotos salę drauge su gražiąja Nevero kunigaikštine,

savo geriausia drauge, ir broliu, Karoliu IX, kuris vedė ją už parankės ir pristatinėjo žymesniems svečiams.

Jaunoji – Henriko II duktė Margarita Valua – buvo Prancūzijos karūnos perlas, ir karalius Karolis IX, švelniai ją mylintis, visada vadinavo sesute Margo.

Naujoji Navaros karalienė tikrai buvo verta to meilikuojamo sutikimo. Tuo metu Margaritai buvo sukakę vos dvidešimt metų, bet visi poetai liaupsino ją, lygindami su Aurora arba su Afrodite. Grožiu su ja negalėjo varžytis nė viena tame dvare, į kurį Kotryna Mediči buvo surinkusi kaip savo sirenas gražiausias, kokias tik galėjo rasti, moteris. Margarita buvo juodaplaukė, skaistaus veido, aistringų, ilgomis blakstienomis pridengtų akių, raudonų dailių lūpų, lankstaus kaklo, puikiai nuaugusi, grakšti, vaikiškomis kojytėmis; avėjo atlasines kurpaites. Prancūzai didžiavosi ta puikia gėle, pražyduisia jų žemėje, o sveitimšaliai, apsilankę Prancūzijoje, grįždavo namo, apakinti jos grožio, jeigu būdavo ją tik matę, ir pritrenkti jos mokytumu, jeigu būdavo su ja kalbėję. Iš tiesų Margarita buvo ne tik gražiausia, bet ir mokyčiausia to meto moteris; dažnai galėjai girdėti kartoiant žodžius vieno italų mokslininko, kuris buvo jai pristatytas, vieną valandą pakalbėjo su ja itališkai, ispaniškai, lotyniškai ir graikiškai, o atsisveikindamas užsidegęs pasakė: „Nepamatyti Margaritos Valua, apsilankius dvare, vadinausi, nepamatyti nei Prancūzijos, nei karaliaus dvaro“.

Buvo pasakyta daug sveikinimų Karoliui IX ir Navaros karalienei: visi žino, kad hugenotai labai mėgo prakalbas. Į jas buvo mikliai įpinamos užuominos apie praeitį ir pageidavimai ateičiai, tačiau karalius, klastingai šypsodamasis blyškiomis lūpomis, į visas užuominas atsakinėjo:

– Atiduodamas Henrikui Navariečiui savo seserį Margo, aš atiduodu visiems karalystės protestantams savo širdį.

Šie žodžiai vienus ramino, o kitiems kėlė šypsena, nes buvo dvi-prasmiški: jie galėjo reikšti tėvišką karaliaus meilę savo liaudžiai, bet

Karolis IX sąmoningai nenorėjo to tiesiai sakyti, taip pat tie žodžiai įžeidė jaunąją, jos vyrą ir net patį karalių, nes priminė neaiškias apkalbas, kuriomis rūmų kronikininkai jau buvo spėję suteršti vestuvinę Margaritos Valua suknią.

Kaip jau minėjome, ponas Gizas kalbėjosi su Telinji, tačiau neskyrė jam viso dėmesio: kartais jis grįžtelėdavo ir pažvelgdavo į damų būrelį, kurio viduryje spindėjo Navaros karalienė. Ir kai jos akys susitikdavo su jaunojo kunigaikščio žvilgsniu, nerimo šešėlis aptemdavo puikią Margaritos kaktą, apsuptą mirgančių deimantinių žvaigždžių aureole, o visa jos laikysena, nekantri ir sujaudinta, rodė, kad ji nori kažkam pasiryžti.

Princesė Klod, vyresnioji Margaritos sesuo, prieš kelerius metus ištekėjusi už Lotaringijos kunigaikščio, pastebėjo, kad sesuo nerimauja, ir norėjo priėjusi paklausti, kas jai yra, bet tuo metu, įsikibusi princui Kondė į parankę, įėjo karalienė motina, svečiai prasiskyrė prieš ją, ir kunigaikštienė vėl atsidūrė toli nuo savo sesers. Gizas pasinaudojo tuo sujudimu, norėdamas prisiartinti prie savo brolienės ponios Never, o kartu ir prie Margaritos. Lotaringijos kunigaikštienė, nenuleidžianti akių nuo jaunosios karalienės, pamatė, kad nerimo šešėlis dinga nuo jos veido, o skruostai užsiplieskė skaisčiu nuoraudžiu. Kada kunigaikštis, skverbdamasis per žmones, atsidūrė už poros žingsnių, Margarita, kuri tartum nematė jo, tik pajuto besiartinant, atsisuko į jį ir sukaupusi visas valios pastangas nutaisė ramią ir nerūpestingą išraišką. Tada kunigaikštis pagarbiai pasveikino ją ir nusilenkdamas sumurmėjo:

– *Ipsa attuli.*

Tai reiškė: „Aš atnešiau“, arba „pats atnešiau“.

Margarita padarė kunigaikščiui reveransą ir atsitiesdama pratarė:

– *Noctu pro more.*

Tai reiškė: „Šią naktį, kaip paprastai.“

Tuos tylūs žodžius, patekusius į princesės apskritos plačios apykaklės raukšles, tartum į garsiakalbių vamzdelius, išgirdo tik tas asmuo, kuriam jie buvo skirti. Nors ir trumpas buvo tas pokalbis, bet, matyt,

jaunuoliai tais žodžiais pasakė viens kitam viską, ką norėjo pasakyti, nes, kai juodu išsiskyrė, Margarita buvo svajingiau, o kunigaikštis linksmiau nusiteikęs negu prieš susitikimą. Navaros karalius, kurį tas mažas įvykis turėjo labiausiai dominti, atrodė visai to nepastebėjęs, nes jis nenuleido akių nuo gražiosios ponios de Sov, aplink kurią būriavosi beveik tiek pat svečių, kiek apie Margaritą Valua.

Šarlotė de Bon-Samblansė, nelaimingojo Samblansė vaikaitė ir Simonas de Fizo, barono de Sovo, žmona, buvo viena iš Kotrynos Mediči rūmų damų ir pavojingiausių pagalbininkių tais atvejais, kada karalienė, nedrįsdama pagirdyti savo priešus florencietiškais nuodais, stengdavosi juos apsvaiginti meile. De Sov buvo neaukšta blondinė, kartais linksma ir gyva, kartais svajinga ir liūdna, visuomet pasirengusi meilei ir intrigai – dviem svarbiausiems dvariškių užsiėmimams, valdant trims prancūzų karaliams per paskutinius penkiasdešimt metų. Tai buvo moteris tikra to žodžio prasme, tobulai žavus gamtos kūdikis nuo žydrų čia ilgesingų, čia degančių akių iki judrių stamantrių kojų, apautų aksominėmis kurpaitėmis. Jau kelis mėnesius ponias de Sov buvo visiškai užvaldžiusi Navaros karalių, kuris ką tik buvo pradėjęs eiti meilės ir politinės karjeros keliu; todėl ir didingas, karališkas Margaritos Navarietės grožis vyro širdyje nesukėlė jokio pasigėrėjimo. Kad ir kokia tamsi bei paslaptinga buvo Kotrynos Mediči siela, tai, kad ji, nenuilstamai siekdama savo dukters vedybų su Navaros karaliumi, nesiliovė beveik atvirai skatinti jo meilę poniai de Sov, stebino visus. Nors ir jausdama visagalę paramą, priešingai laisviems to meto papročiams, gražioji Šarlotė iki šiol nepasidavė, ir šitas nesuprantamas, neįtikimas, negirdėtas priešinimasis labiau negu užsispyrėlės grožis ir sąmojis uždegė Bearniečio širdyje aistrą, kuri, nerasdama pasitenkinimo, pasislėpė, kunkuliavo viduje ir išgujo iš jaunojo karaliaus širdies drovimą, išdidumą ir net pagrindinį jo būdo bruožą – nerūpestingumą, atsiradusį iš dalies dėl filosofinių pažiūrų, iš dalies dėl jo nepaslankumo.

Ponias de Sov prieš kelias minutes įėjo į puotos salę. Iš pradžių iš apmaudo ar iš skausmo ji buvo pasiryžusi visai nedalyvauti varžovės

triumfe ir, apsimesdama negaluojanti, liepė vykti savo vyrui, jau penkeri metai valstybės sekretoriui, į Luvrą vienam. Kotryna Mediči, pastebėjusi baroną de Sovą be žmonos, pasiteiravo, kodėl nėra jos numylėtosios Šarlotės, o sužinojusi, kad jai sutrukęs lengvas negalavimas, parašė keletą žodžių, kviesdama atvykti, ir jaunoji moteris tuojau paklausė. Henrikas Navarietis, iš pradžių labai nusiminęs, vis dėlto atsikvėpė lengviau, kai pamatė jos vyrą vieną. Nusprendęs, kad jos nebesulauks, jis atsiduso ir buvo beeinąs prie tos malonios moters, kurią likimas lėmė jei ne mylėti, tai bent vadinti savo žmona, tik staiga galerijos gale pamatė ponią de Sov. Jis sustojo, įsmeigė akis į tą Kirkę, prikausčiusią jį magiška grandine, ir, šiek tiek pasvyravęs, labiau iš netikėtumo negu iš atsargumo, nusigręžė nuo žmonos ir priėjo prie ponios de Sov.

Dvariškiai matė, kad Navaros karalius, apie kurio karštą širdį jau žinojo visi, artinasi prie gražiosios Šarlotės, bet nedrįso trukdyti. Jie paslaugiai atsitraukė, ir tą pačią valandėlę, kai Margarita Valua ir ponas Gizas pasikeitė keliais, anksčiau minėtais lotyniškais žodžiais, Henrikas, priejęs prie ponios de Sov, pradėjo su ja ne tokį paslaptinę pokalbį visiems suprantama prancūzų kalba, nors ir nuspalvinta gaskonišku akcentu.

– A, meilute! – tarė jis jai. – Tai jūs vis dėlto atėjote, o man ką tik sakė, kad jūs sergate, ir aš buvau visai nustojęs vilties jus pamatyti!

– Jūsų didenybe, – atsakė ponia de Sov, – ar tik jūs nenorite manęs įtikinti, kad jums buvo sunku nustoti tos vilties?

– Didis Dieve! Aišku! – tęsė Bearnietis. – Argi nežinote, kad dieną jūs – mano saulė, o naktį – mano žvaigždė? Iš tiesų mane supo juodžiausia naktis, bet jūs pasirodėte ir viską staiga nušvietėte.

– Vadinasi, aš iškrėčiau jums piktą pokštą, didenybe.

– Ką jūs norite tuo pasakyti, mano meilute? – paklausė Henrikas.

– Aš noriu pasakyti, kad gražiausios Prancūzijos moters vyras gali trokšti tik vieno, būtent: kad kuo greičiau užgestų šviesa ir pasidarytų tamsu, nes tamsoje mūsų laukia laimė.

– Jūs gerai žinote, kietaširde, kad toji laimė yra vienintelės moters rankose, bet toji vienintelė žaidžia ir juokiasi iš vargšo Henriko.

– O! – šuktelėjo baronienė. – Aš manau, kad toji moteris Navaros karaliui buvo žaisleliu ir pramoga.

Henriką išgąsdino jos priešiškusis, bet jis tuojuo suprato, kad jo juo slepiasi apmaudas, o apmaudas tėra meilės kaukė.

– Brangioji Šarlote, iš tikrųjų jūsų priekaištai neturi pagrindo, ir aš nesuprantu, kaip tokios gražios lūpos gali taip žiauriai kalbėti. Ar jūs manote, kad aš vedu? O ne, po perkūnais, tai ne aš!

– Tai gal aš? – geliančiai paklausė baronienė, jei, žinoma, gali atrodyti, kad moteris, kuri myli ir prikaišioja, kad jos nemylime, būtų norėjusi įgelti.

– Argi savo gražiomis akelėmis jūs nematote toliau, baronienė? Ne, ne Henrikas Navarietis veda Margaritą Valua.

– Tai kas gi tada?

– O didis Dieve! Nagi Reformatų bažnyčia išteka už popiežiaus, ir viskas!

– Ne ne, didenybe, manęs neapgausite sąmoju. Jūsų didenybė mylite karalienę Margaritą ir, gink Dieve, aš nepriekaištauju! Ji tokia graži, jog negalima jos nemylėti.

Henrikas valandėlę pagalvojo, ir tuo metu gera šypsena kilstelėjo jo lūpų kampelius.

– Baronienė, – tarė jis, – man atrodo, kad jūs norite su manimi susipykti, nors tam neturite jokio pagrindo. Paklauskite, ar jūs padarėte ką nors, kad sukliudytumėte man vesti Margaritą? Nieko! Priešingai, jūs visą laiką mane liūdinote.

– Ir labai gerai dariau, didenybe! – atsakė ponias de Sov.

– Kaip tai?

– Žinoma, nes šiandien jūs vedėte kitą.

– A, aš ją vedžiau, nes jūs manęs nemylite.

– O jei aš jus būčiau mylėjusi, man būtų reikėję už valandos mirti!

– Už valandos! Ką jūs norite pasakyti, ir kokia mirtimi jūs mirtumėte?

– Iš pavydo... Už valandos Navaros karalienė išsiųs savo damas, o jūsų didenybė savo bajorus.

– Klausykite, meilute, ar toji mintis tikrai jus kankina?

– Aš to nesakau. Aš sakau, kad ji mane baisiai kankintų, jeigu aš jus mylėčiau.

– Gerai! – sušuko Henrikas, nudžiugęs, nes taip ji pirmą kartą pripažino mylinti. – O jeigu Navaros karalius neišsiųstų šį vakarą savo bajorų?

– Jūsų didenybe, – atsakė ponja de Sov, žiūrėdama į karalių, šį kartą nuoširdžiai nustebusi, – jūs kalbate apie neįmanomą ir visiškai neįtikimą dalyką.

– Ką aš turiu padaryti, kad jūs patikėtumėte?

– Įrodyti veiksmu, bet taip įrodyti jūs negalite.

– Puiku, baronienė, puiku! Prisiekiu šventuoju Henriku! Aš jums įrodysiu! – sušuko karalius, rydamas jaunąją moterį meile degančiomis akimis.

– O, jūsų didenybe!.. – sušnabždėjo gražioji Šarlotė, nuleisdama akis. – Aš nesuprantu... Ne, ne, negaliu patikėti, kad bėgtumėte nuo jūsų laukiančios laimės.

– Mano dievinamoji! Šioje salėje yra keturi Henrikai: Prancūzijos Henrikas, Henrikas Kondė, Henrikas Gizas ir vienui vienas Navaros Henrikas.

– Tai kas?

– Štai kas! O jeigu Henrikas Navarietis visą šią naktį bus su jumis...

– Visą šią naktį?

– Taip, ar jūs tada tikėsite, kad jis nebuvo pas kitą?

– Ak, jeigu jūs taip padarytumėte! – sušuko šį kartą ponja de Sov.

– Bajoro garbės žodis, aš taip padarysiu!

Ponja de Sov pakėlė savo dideles akis, kupinas aistringų pažadų, ir nusišypsojo karaliui. Jo širdis ėmė daužytis iš svaigaus džiaugsmo.

– Pažiūrėsime, – tęsė Henrikas, – ką jūs tada pasakysite?

– O tada, – atsakė Šarlotė, – tada aš pasakysiu, kad jūsų didenybė mane myli!

– Po perkūnais! Jūs taip ir pasakysite, nes taip ir yra.

– Bet kaip tai padaryti? – sušnabždėjo ponja de Sov.

– Ak Dieve mano! Nejaugi, baronienė, jūs neturite kokios patikimos kambarinės, palydovės, tarnaitės?

– O, aš turiu Dariolę, kuri taip pasiaukojusi, jog duotųsi sukapoja-ma dėl manęs: tikra brangenybė.

– Baronienė, pasakykite jai, kad aš ją apipilsiu auksu, kai išsipildys astrologų pranašavimai ir aš tapsiu Prancūzijos karaliumi.

Šarlotė nusišypsojo, nes jau ir tuomet žmonės buvo susidarę tam tikrą nuomonę apie gaskoniškus Bearniečio pažadus.

– Na, gerai, – tarė ji, – ko jūs norite iš Dariolės?

– Jai tai smulkmena, o man viskas.

– Būtent?

– Jūsų kambariai viršum manųjų?

– Taip.

– Tegu ji palaukia už jūsų durų. Aš tyliai tris sykius pabelsiu, ji atidarys, ir jūs turėsite pažadėtą įrodymą.

Ponja de Sov patylėjo, paskui, tartum norėdama apsidairyti, ar niekas negirdi, ji vienai akimirksniui sulaukė akis ties būreliu, supančiu karalienę motiną, kad ir kokia trumpa buvo toji akimirka, tačiau Kotryna ir jos dama spėjo susižvelgti.

– O jeigu man ateitų į galvą, – sučiauškęjo ponja de Sov tartum sirena, jog net vaškas būtų ištirpęs Odisėjaus ausyse, – jeigu man ateitų į galvą sugauti jūsų didenybę meluojant?..

– Pabandykite, brangute, pabandykite...

– Tiesą sakant, aš stengiuosi nugalėti tą norą.

– Tad tegul tas noras nugali jus: moterys niekada nebūna tokios tvirtos kaip tada, kai pralaimi.

– Kai jūsų didenybė būsite Prancūzijos karalius, aš jums priminsiu jūsų pažadą Dariolei.

Henrikas šūktelėjo iš džiaugsmo.

Tą pačią valandėlę, kai tas šūktelėjimas išsprūdo iš Bearniečio lūpų, Navaros karalienė atsakė kunigaikščiui Gizui:

– *Noctu pro more*: „Šiąnakt, kaip paprastai.“

Henrikas išsiskyrė su ponja de Sov toks pat laimingas, kaip ir kunigaikštis Gizas su Margarita Valua.

Praėjus valandai po tų dviejų pokalbių, karalius Karolis ir karalienė motina išėjo į savo kambarius. Beveik tuojau pat salė ėmė tuštėti, ir galerijose jau galėjai matyti marmurinių kolonų pagrindus. Admirolą ir princą Kondė palydėjo keturi šimtai bajorų hugenotų, minia nepalankiai murmėjo jiems praeinant. Paskui išėjo Henrikas Gizas su Lotaringijos didikais ir kitais bajorais katalikais, liaudis juos sveikino džiaugsmingais šūksniais ir plojimais.

O Margarita Valua, Henrikas Navarietis ir ponja de Sov, kaip visiems žinoma, gyveno Luvre.



II

NAVAROS KARALIENĖS MIEGAMASIS

Kunigaikštis Gizas palydėjo savo brolienę kunigaikštienę Never į jos namus diu Šomo gatvėje, priešais de Brako gatvę, ir, palikęs ją globoti tarnaitėms, nuėjo į savo kambarius persirengti, užsimesti naktinio apsiausto ir pasiimti trumpo, aštraus durklo, kuris buvo vadina-
mas „bajoro garbe“ ir nešiojamas vietoj špagos. Imdamas jį nuo stalo, kunigaikštis pastebėjo raštelį, įspraustą tarp makšties ir ašmenų. Jis išvyniojo ir perskaitė: „Tikiuosi, kad ponas de Gizas šiakt negrįš į Luvrą, o jeigu grįš, tai tegu bent užsivelka gerus šarvus ir pasiima aštrią špagą.“

– Taip, taip! – tarė kunigaikštis, atsigręždamas į savo tarną. – Štai keistas perspėjimas, dėde Robenai. O dabar būkite toks malonus ir pasakykite man, kokie žmonės apsilankė čia, man nesant?

– Tik vienas, monsinjore.

– Kas toks?

– Ponas diu Gastas.

– Štai kaip! Iš tikrųjų rašysena man pasirodė pažįstama. Tu esi tikras, kad buvo atėjęs diu Gastas, matei jį?

– Dar daugiau, monsinjore: aš su juo kalbėjau.

– Gerai, paklausysiu jo patarimo. Trumpuosius šarvus ir špagą!

Tarnas, jau pripratęs prie persirenginėjimų, atnešė vieną ir antrą. Kunigaikštis apsilvilo tokių lanksčių grandelių šarvus, kurių plieninis nėrinys buvo ne storesnis už aksomą, ant jų užsivilko liemenę ir mėgstamos pilkos spalvos sidabru puoštą liemenę, užsimovė trumpas, pūstas

kelnes, apsiavė ilgais, iki pusės šlaunų batais, užsidėjo juodą aksominę beretę be plunksnų ir blizgučių, apsisiautė tamsiu apsiaustu, užsikišo už juostos durklą, špagą padavė nešti pažui, kuris vienas atstojo jam dabar visą palydą, ir nuėjo Luvro link.

Kai jis žengė per savo namų slenkstį, Sen Žermen l'Oserua bokšte išmušė pirmą valandą nakties.

Nors buvo jau vėlu ir gatvėse tais laikais buvo nesaugu, drąsiajam kunigaikščiui nieko nenutiko, ir jis gyvas ir sveikas priėjo milžiniškus senojo Luvro mūrus, jau niūrius, tylius ir tamsius, nes visi žiburiai buvo užgesinti.

Priešais karališkąją pilį buvo gilus griovys. Toje rūmų pusėje buvo beveik visi aukštųjų asmenų kambariai. Margarita gyveno apatiniame aukšte. Jį pasiekti šiaip būtų buvę nesunku, jeigu ne griovys: dabar nuo žemės iki apatinio aukšto buvo beveik trisdešimt pėdų. Aišku, nei meilužiai, nei vagys negalėjo į jį patekti, tačiau kunigaikštis Gizas, nieko nepaisydamas, ryžtingai nusileido į griovį.

Tą pačią valandėlę pirmajame aukšte sugirgždėjo praveriamas langas. Jis buvo apkaltas grotomis, bet kažkas iškišo ranką, išėmė vieną, jau anksčiau išpjautą virbą ir pro tą angą nuleido šilkinį raištelį.

- Ar tai jūs, Žijona? – tyliai paklausė kunigaikštis.
- Taip, monsinjore, – dar tyliau atsakė moteriškas balsas.
- O Margarita?
- Ji laukia jūsų.
- Gerai.

Jis mostelėjo pažui, šis iš po apsiausto ištraukė ir išvyniojo siauras virvines kopėčias. Vieną jų galą kunigaikštis pririšo prie kabančio raištelio. Žijona prisitraukė kopėčias ir pritvirtino jas. Kunigaikštis prisegė špagą prie diržo, laimingai užlipo kopėtaitėmis ir įlindo pro langą. Tada geležinis virbas vėl atsidūrė savo vietoje, ir langas užsidarė. Pažas, kokį dvidešimt kartų lydėjęs savo poną iki šio lango, pamatęs, kad kunigaikštis sėkmingai pateko į Luvrą, susisupo į apsiaustą ir atsigulė ant žole apaugusio griovio krašto, sienos šešėlyje.

Skaitykite likusius
652 iš **672** puslapių,
įsigiję šią knygą

www.obuolys.lt

KITI KNYGŲ FORMATAI:



klausykla.lt

**Audio
knyga**



**Elektroninė
knyga**

Tarp laužų ir kraujo gimusi meilė,
drąsa ir pasiaukojimas, politinės intrigos ir
išdavystės – tikrais istoriniais įvykiais paremtame
romane „Karalienė Margo“.

Prancūzija, 1572-iejį. Šalį, valdomą pusiau išprotėjusio karaliaus Karolio IX, drasko nuožmios kovos tarp katalikų ir protestantų. Žiauri ir klatinga katalikė karalienė motina Kotryna de Mediči nusprendžia parodyti geranoriškumą ir užbaigti religinius vaidus, pasiūlydama karaliaus seseriai – gražuolei Margaritai de Valua, visų vadinamai tiesiog Margo, – ištekti už Navaros karaliaus Henriko de Burbono. Tačiau šis kilnus gestas – tai klatingi spąstai. Tuo pat metu Kotryna planuoja surengti liūdnei pagarsėjusias šv. Baltramiejaus nakties skerdytes, kuriose buvo nužudyta daug turtingiausių ir iškiliausių didikų, atvykusių į Paryžių dalyvauti protestantų lyderio vestuvėse...

Negailestingų žudynių ir intrigų centre – jauni ir geraširdžiai Margarita ir Henrikas – tobuli politiniai sąjungininkai, mėginantys išlikti ir padėti vienas kitam. Tragiškų įvykių fone bando prasikalti aistringos meilės daigas – Margarita įsimyli gražuolį karininką La Molį... Ar šiai meilei lemta sužydėti?

Alexandre'as Dumas, tėvas (1802–1870) – prancūzų rašytojas, vienas skaitomiausių autorių, kurio kūriniai išversti į beveik 100 kalbų. Žymiausi jo kūriniai yra „Grafas Montekristas“ ir „Trys muškietininkai“.

TIKRA AISTRINGOS IR TRAGIŠKOS MEILĖS ISTORIJA

Jeigu jums patinka rūmų intrigos, išdavystės, mirtys ir aistringos meilės istorijos, privalote perskaityti romaną „Karalienė Margo“.



OBUOLYS
nuo 2004



#obuolys.lt

ISBN 978-609-484-424-9



9 786094 844249

www.obuolys.lt

Knygos pigiau, įdomybės ir ištraukos nemokamai

KITI FORMATAI:



Audio
knyga



Elektroninė
knyga

Vidinio dizaino: © Shutterstock
Spausdinti žymiai pigiau